

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK«

Izhaja tedensko, in sicer vsak
petek in stane:

celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 1.—

GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Ponatiski dovoljeni
le z navedbo vira.

Številka pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XVI. letnik.

V LJUBLJANI, dne 1. septembra 1933.

Štev. 20—21.

Mogočna protišušmarska manifestacija obrnitkov v Mariboru

ki so jo sklicali Okrožni odbori obrtniških združenj v Ljubljani, Celju in Novem mestu
dne 13. avgusta 1933

G. Bureš Franjo, predsednik okrožnega odbora obrtniških združenj v Mariboru je otvoril zborovanje ob 10.15 uri in izjavil: Obrtništvo se redko kdaj poslužuje takih zborovanj, kakor je današnje; zborovanja, ki ima edino točko dnevnega reda: »Boj šušmarstvu!« Iz tega je razvidno, da se je lotilo obrtništvo enega najbolj važnih in perečih vprašanj, o katerem se vrše razprave pri vsaki obrtniški seji, vprašanja, kateremu se mora posvetiti največja pozornost in ki se ga mora razčistiti do dna. Dokler je bila konjunktura ugodna, je bilo po blagu veliko povpraševanje; delavstvo v delavnicah in tovarnah je bilo zadostno zaposleno, nove delavne moči so naravnost fabricirali in ustanavljali in se ustanavljajo poleg normalnih delavnic še posebna vzgojevališča za obrtni naraščaj, ki pa se samo izučijo in potem stoji brez dela na cesti. Danes pa so delavci zaposleni samo delno, ali dopoldne, ali tudi samo polovico dni v tednu. Kmečki delavci silijo v mesta in tako postaja cela vrsta brezposelnih, kar pa je poglavje zase. Mi bi priznali prav radi, da izvršuje šušmarstvo samo en del tistih, ki so brez posla in torej brez zaslužka, ali temu ni tako, ker šušmarstvo cvete v pretežni večini pri onih, ki imajo zaslužek ali pa so v službi. V vseh vrstah ljudstva prevladuje mnenje, da je boljši zaslužek v vsaki drugi stroki, samo ne v tisti, kateri dotični pripada. To mnenje se je vzelo v vse sloje prebivalstva. Če pa prištejemo k temu še različne zavode, kaznilnice in nabavljalne zadruge, vidimo, da je vse na tem, da se hoče preje tako cvetoče rokodelstvo popolnoma uničiti. In tu se pričena borba, razvija se boj, katerega vodi vse obrtništvo, če noče popolnoma propasti in noče dopustiti, da država izgubi enega izmed glavnih stebrov, na katerem sloni danes vsaka kulturna država. Okrožni odbori so potom svojih članov zbirali material glede šušmarstva in tekoma nekaj mesecev dobili toliko in take podatke, da so naravnost porazni. Iz teh podatkov je razvidno, da število onih, ki niso upravičeni izvrševati rokodelskega dela, v nekaterih krajih presega že daleč število legalnih obrtnikov. Naš pridni, dober obrtnik, ki se ravna po poštenih načelih obrtništva, ki vrši svoje dolžnosti napram svoji državi, plačuje davek, ki je po nesrečnem davčnem ključu previsok, je brez dela in zaslužka in če se ozre okrog sebe, vidi da ga ima drugi, ki nima nobene pravice delo prevzemati, vedno dosti. Mi hočemo danes potem posameznih referentov natančneje pogledati ono veliko krivico, ki se dogaja različnim obrtniškim panogam in

nasloviti na merodajna mesta odločno in zadnje prošnjo: »Odpravite šušmarstvo, sicer je propad obrtništva neizogiben!« Tako odvarjam to zborovanje, Vas vse navzoče prav prisrčno pozdravljam, posebno pa mi je dolžnost izrecno pozdraviti zastopnika kr. banske uprave in mariborskega načelstva g. magistratnega ravnatelja Rodoška, narodna poslanca gg. dr. Ljudevita Pivka in Martina Hajdinjaka, dalje predsednika obrtniškega odseka Zbornice za TOI g. Josipa Rebeka, vse banovinske svetnike in zbornične člane, predsednike okrožnih odborov, predsednike združenj in vse članstvo, ki ste danes v tako mogočnem številu prišli na to zborovanje. Čast mi je pozdraviti tudi vse g. novinarje, ki prisostvujejo našemu zborovanju. Svojo neudeležbo je opravičil predsednik okrožnega odbora obrtniških združenj v Celju g. Miloš Hohnjec. Predvsem pa je naša največja dolžnost, da s tega mogočnega zborovanja obrtništva sporočimo našemu prvemu gospodarju Nj. Vel. kralju Aleksandru I. svojo globoko vernost in vdanost in prosim, da me pooblastite, da to brzojavno sporočim na najvišje mesto. Zborovalci so vstali in z živahnimi ovacijami pritrdili. Brzojavno so sporočili svoje pozdrave ministru za trgovino in obrt g. dr. Šumenkoviču, banu dr. Marušiču in podbanu dr. Pirkmajerju.

Magistratni ravnatelj g. Rodošek se je zahvalil za pozdrav in naglasil, da se je pravkar slišalo, kako težke razmere vladajo danes za vse stanove in posebno še za obrtniški stan. Tako so obrtniki danes strnili svoje vrste in hočejo dati duška svojim upravičenim željam in zahtevam. Pozdravil je zborovanje v imenu kr. banske uprave dravske banovine in mestne občine mariborske.

G. Rebek Josip, predsednik obrtnega odseka Zbornice za TOI je naglasil: Velicestni zbor! Izražam predvsem svoje veselje, da ste se v tako mogočnem številu zbrali danes v lepem Mariboru. Dragi tovariši, danes hočete dvigniti svoj glas, apelirati na višja mesta: tu smo, z nami treba računati. Če za nas veljajo dolžnosti, mora za nas biti tudi pravica. Prinašam vam pozdrave obrtnega odseka pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki je vselej pripravljena z vso odločnostjo podpirati težnje obrtniškega stanu. Vprašanje, ki ste si ga stavili danes na dnevni red svojega zborovanja, je tako važno, da mu moramo posvečati vsi brez izjeme vso našo energijo in združiti vse naše organizacije v boj za doseg obrtniških pravic. Postavljajo se delavnice na veliko, naše delavljno obrtništvo pa stoji brez dela in zaslužka. Šušmarstvo je zavzelo ogromen obseg v dravski banovini, zagradel je bilo potrebno, da ste se zbrali iz vseh krajev naše ožje domovine in združili k skupnemu nastopu proti največjemu škodljivcu legalnih obrtnikov. Želim v imenu obrtnega odseka pri Zbornici za TOI današnjemu zborovanju najlepšega uspeha.

Predsednik g. Bureš Franjo se je zahvalil ravnatelju g. Rodošku in zborničnemu podpredsedniku g. Rebeku za pozdrave. Podeli nato besedo g. Mihi Vahtarju, predsedniku združenja obrtnikov v Mariboru. Za njim se vrstijo referenti:

Krajcar Anton, predsednik Združenja čevljarjskih mojstrov v Mariboru, za čevljarjski obrt;

Fran Igljč, podpredsednik Okrožnega odbora obrtniških združenj v Ljubljani, za krojaški obrt;

Fidler Jernej, podpredsednik združenja mesarskih in klobasičarskih mojstrov v Mariboru, za pekovski obrt in

Zabkar Drago, tajnik Okrožnega odbora obrtniških združenj v Celju, za vse ostale obrtne stroke.

Vsi referati tvorijo sestavni del tega zapisnika.

Za svoja izvajanja so želi referenti burno odobravanje in pritrjevanje zborovalcev.

Predsednik g. Bureš Franjo se je vsem referentom zahvalil za izborni in podrobno sestavljena poročila. Pozval je nato tajnika Okrožnega odbora obrtniških združenj v Mariboru g. Julija Novaka, da prečita resolucijo, ki obsega vse glede šušmarstva iznešene želje in pritožbe današnjega zborovanja.

Tajnik g. Novak Julij je prečital nato resolucijo, ki glasi:

Resolucija.

Na obrtniškem zborovanju, ki so ga sklicali okrožni odbori obrtniških združenj v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu dne 13. avgusta 1933 in katerega so se v impozantnem številu udeležili obrtniki iz vseh krajev dravske banovine, se je ugotovilo:

Šušmarstvo se je v dravski banovini razpaslo do tako ogromnega obsega, da znaša na podlagi zbranega statističnega materiala število oseb, ki se neupravičeno bavijo z izvrševanjem rokodelskega obrta, skoraj 2/3 od legalnih obrtnikov. Jasno je, da to ogromno število šušmarjev ogroža eksistenco legalnim obrtnikom, kojih položaj je od dne do dne slabši in navdaja obrtnike z veliko skrbjo, kako v bodoče preživljati sebe in družino. Ali ne samo legalni obrtnik je oškodovan vsled šušmarstva, marveč tudi država, banovina in občina, ki so prikrajšane na davkih, odnosno dokladah.

Posledica velikega števila šušmarjev je predvsem danes vladajoče težko gospodarsko stanje, ki obrtniški stan zadeva bolj kakor kateregakoli drugega. Pomanjkanje rokodelskega dela silimo močje, da odslavlajo pomočnike in vavence in ti so zopet primorani, da si iščejo zaslužka s šušmarstvom. Na drugi strani pa obrtniki, ki nimajo več niti toliko zaslužka, da bi mogli plačevati davek, odlagajo sicer obrtna pooblastila, a izvršujejo obrt dalje. V tovarnah odpušteni delavci se posvečajo šušmarstvu. Pomanjkanje dela rokodelskim obrtnikom pa je iskati vzroka dalje v tem, da je pričela industrija na veliko proizvajati rokodelske izdelke, ki jih vsled slabše kakovosti in izdelave more po cenejši ceni spravljati na trg. Tudi državna, banovinska in občinska podjetja izvršujejo čisto po nepotrebnem rokodelske izdelke, ki so mnogo slabši in dražji za te ustanove, kakor pri obrtniku napravljeni. Prav to se godi pri državnih, samoupravnih in zasebnih zavodih, ki napravljajo veliko konkurenco obrtništvu. To se dogaja v veliki meri tudi v kaznilnicah, ki so opremljene z najmodernejšimi rokodelskimi stroji. V teh delavnicah se izvršujejo najrazličnejši obrti, mizarstvo, čevljarstvo, krojaštvo, knjigoveštvo itd.

Šušmarstvo najde potuho v današnjem postopanju obrtnih oblasti I. stopnje, ki ne ščitijo dovolj energično legalnih obrtnikov.

Da se napravi konec šušmarstvu in omogoči zaposlitev legalnega obrtnika, zahtevamo:

V državnih, banovinskih in občinskih podjetjih in zavodih naj se ne izvršujejo rokodelska dela, marveč ta potom razpisa oddajo legalnim obrtnikom. V kaznilnicah je takoj ustaviti vsako izvrševanje rokodelskega dela. Kaznenci naj se uporabljajo le za težka ročna dela, kakor je gradba cest, železnice, urejanje hudournikov itd. Tvorniško delo naj se omeji na izdelke, ki niso izrecno rokodelskega značaja.

Uredba kr. banske uprave z dne 6. 12. 1932 naj se dosledno in z vso odločnostjo in rigoroznostjo izvaja. Ne samo občinski predstojniki in po veljnikih orožniških postaj, marveč tudi sreski načelniki naj bodo odgovorni za striktno izvajanje te uredbe.

Zahtevamo, da se vnese v novelo k zakonu o obrtih novo poglavje, ki vsebuje sledečo uredbo:

DOLOČBE V OBRAMBO OBRTNIŠKIH PRAVIC — NEOPRAVIČENO
IZVRŠEVANJE OBRTA.

§ 1.

Nihče, kdor ni v posesti po tem zakonu predpisanega pooblastila ali dovolila, ne sme izvrševati obrtnega opravila. Kogar se zaloti, da izvršuje neupravičeno obrtno opravilo, dasi tudi samo enkrat, je kazniv. V obrambo obrtniških pravic za izvrševanje obrtniškega dela se določijo sledeče kazni:

1. Kdor izvršuje obrt brez pooblastila ali dovolila ali prekorači obseg dela, ki mu je določen z zakonom, se kaznuje z globo Din 200.— do Din 10.000.—

Poleg tega se onemu, ki izvršuje obrt brez pooblastila ali dovolila, zapleni vse orodje in material, s katerim obratuje in to ne glede na to, ali je material in orodje njegova last ali last druge osebe. Zaplenjeni material in orodje se proda na javni dražbi v korist sklada za pospeševanje obrtno-strokovnega šolstva.

Borza

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2313.18 — 2324.51,
Berlin 1364.30 — 1375.10, Bruselj 800.24
do 804.18, Curih 1108.35 — 1113.85, London
182.86 — 184.46, New York ček 3987.05 do
4014.31, Pariz 224.82 — 225.94, Praga
169.90 — 170.76, Trst 302.13 — 304.53
(premijs 28.5%).

Zagreb. Amsterdam 2313.18 — 2324.54,
Berlin 1364.30 — 1375.10, Bruselj 800.24 do
804.18, London 182.86 — 184.46, Milan 298.60
do 304.43, New York kabel 3986.05 — 4086.81,
ček 4008.05 — 4014.31, Pariz 224.82 — 225.94.

2. Kdor dopušča, da se zlorablja njegova pravica izvrševati obrt za prikrivanje neupravičenega izvrševanja obrta, kakor tudi oseba, ki vrši kako zlorabo, ali kdor postavi ali prevzame poslovanje in te dolžnosti dejansko ne vrši, se kaznuje z globo od Din 500.— do Din 20.000.—.

Imetniku obrta, ki je tiskrat kaznovan radi dajanja kritja, se odvzame pravica do izvrševanja obrta za dobo enega leta, v ponovnem slučaju pa za nedoločen čas.

3. Onega, ki daje dela osebam, ki niso upravičene izvrševati obrta, ali ki daje dela osebam, ki vršijo take posle s prikrivanjem, se kaznuje z globo od Din 500.— do Din 20.000.—.

4. Zadruga po odstavku 3., § 1. zak. o obrtih, če obratujejo zoper odredbo § 1. in potrošne zadruga, ki izvršujejo zoper odredbo odstavka 2., § 9. obrtna pravila za nečlane, se kaznujejo z globo od Din 500.— do Din 20.000.—. Po tretji izrečni kazni izgubijo te zadruga pravico izvrševati obrt.

§ 2.

1. Vse kazni označene v § 1. je izreči po obsegu in vrednosti dela.

2. Občeupravna oblastva so dolžna vse vloge in prijave, ki se tičejo neupravičenega izvrševanja obrta, rešiti v pospešenem postopku. O uspehu preiskave in o izrečni kazni je vedno obvestiti prijavitelja. Občeupravna oblastva I. stopnje so dolžna poklicati k razpravam vedno zastopnika obrtniških organizacij.

Prijavitelj ima pravico pritožbe proti razsodbi občeupravnega oblastva I. stopnje v 15 dneh na pristojnega bana.

3. Organi občeupravnega oblastva so osebno odgovorni za točno in uspešno izvrševanje določb tega poglavja.

§ 3.

1. Vsi imetniki obrtov so dolžni imeti legitimacije s svojo sliko. Legitimacije izdajajo prisilna združenja in veljajo kot javne listine.

2. Za gradbene obrti in one obrti, ki izvršujejo dela na zgradbah, se določijo posebne legitimacije za pomožne osebe. Te legitimacije izda imetnik obrta za vsako gradbeno delo posebej. Varnostni organi so dolžni, da kontrolirajo delo na zgradbah, kar se tiče legitimacij in v slučaju, da zaposleno osebo takih legitimacij ne poseduje, delo takoj ustavijo in prijavi oblastvu vse zaposlene osebe.

Te legitimacije izdaja pristojno združenje in so strogo zaračunljive. Po uporabi jih je vrniti združenju.

Dokler novela k zakonu o obrtih ni uzakonjena, pa zahtevamo, da se z ministrsko uredbo obnovi takoj člen 152. bivšega obrtnega reda, ki se glasi:

»Pri izvrševanju kazenskih izrekov in drugih odredb je oblastvo upravičeno, da v svrhu zasiguranja potrebnih ukrepov odredi zaplenbo blaga in orodja, postavi stroje izven obrata in zapre obratovališče.«

Temu besedilu naj se pristavi, da je trgovcem prepovedano sprejemati naročila po meri in vsako popravilo, dokler ni v tem smislu noveliran člen 141. zakona o obrtih.

G. Bureš Franjo je dal na glasovanje resolucijo, ki je bila soglasno in z burim pritrditvijo sprejeta. Pripomnil je, da bo ta resolucija predložena ministrstvu za trgovino in obrt, kr. banski upravi, Zbornici za TOI, narodnim poslancem, senatorjem in dr.

G. Igljč Franc je predlagal, da resolucijo predložijo g. banu osebno vsi predsedniki Okrožnih odborov, ki naj ob tej priliki posebno opozore g. bana na težak položaj obrtništva.

Predsednik obrtnega odseka pri Zbornici za TOI v Ljubljani g. Josip Rebek je poudarjal, da se je danes obrtništvo enodušno izjavilo brez vsake demagogije v boju proti šušmarstvu. Referenti so iznesli tako dokumentirane podatke, da upa, da današnje zborovanje ne more biti glas vpjočega v puščavi in da bodo končno merodajni faktorji spoznali, da je pomoč nujno potrebna. To zborovanje mora roditi uspeh. Obrtništvo ne sme kloniti z duhom, nego mora nasprotno, pojačati svojo stvarovsko zavest, da bo stalo kot falanga za svoje obrtniške pravice. Obrtni odsek Zbornice za TOI bo storil vse, da bodo dosežene davčne olajšave za obrtništvo in lahko pričakujemo, da delo naših organizacij in Zbornice za TOI, ki zasleduje z veliko pažnjo vse težnje obrtnega stanu, ne bo brez vidnega uspeha. Prosil je gosp. poslance, ki so danes čuli to bedo male-

ga obrtnika, da tudi v narodni skupščini povzdignejo svoj glas, da bo skupno delo nas vseh privedlo k uspehu.

Predsednik g. Bureš Franjo je še pojasnil, da je bilo današnje zborovanje temeljito pripravljeno in so morali vsi referenti svoja poročila predložiti v odobrenje. To naj vzamejo oni gospodje, ki so se oglasili za besedo in jim ni bila dovoljena, na znanje. Vse predsednike združenj pa je prosil, da o vsem točno informirajo Okrožne odbore in poročajo, ali se je obrtniškim zahtevam ugodilo. Le v složnem in stalnem delu je pot, ki vodi do zmage.

Obrtniško zborovanje so pozdravili brzojavno gosp. Hohnjec, predsednik Okrožnega odbora v Celju in Združenje obrtnikov na Bledu, ki je poslalo brzojavko sledeče vsebine: Zadruga pozdravlja zborovalce želeč mnogo uspeha. Zahteva, naj neposredno sodelovanje zadrug pri zatiranju šušmarstva. — Ravnikar, načelnik.

Gospod Bureš Franjo je prejel iz dvorne pisarne preko ministrstva za notranje zadeve zahvalo za rodoljubne in patriotične izraze vdanosti in vernosti, ki so bili poslani Nj. Vel. kralju povodom obrtniškega zborovanja v Mariboru, dne 13. avgusta 1933.

Zatiranje šušmarstva

Obrtniki se pritožujejo, da obrtna oblastva prve stopnje ne nastopajo napram šušmarjem z ono strogostjo, ki bi bila v interesu obrtništva in ki bi odgovarjala smernicam odredb kraljeve banke uprave. Trdi se, da se pustijo posamezni referenti čisto zavesti od usmiljenja do brezposelnih in šušmarje oproščajo, ti pa da to zopet zlorablja.

Pri sreskem načelstvu v Celju je bilo to vprašanje rešeno sporazumno z novim načelnikom na jako zadovoljiv način. Gospod sreski načelnik je odredil podrejenim referentom, da zbirajo prijave šušmarjev in razpišejo vsak petek kazenske razprave napram tem. Tem razpravam prisostvuje vedno kot zastopnik okrožnega odbora tajnik Zabkar. Zadeva se je izkazala za jako dobro. Zastopnik okrožnega odbora je imel priliko že večkrat pojasniti eno ali drugo stvar ter s tem pripomoči, da se je postopanje izvedlo hitreje in uspešneje.

Zbornica za TOI je predlagala kr. banski upravi, da bi se na podlagi te-

ga praktičnega primera uvedlo podobno postopanje tudi drugod in da bi kr. banska uprava dala v tem smislu navodila podrejenim obrtnim oblastvom. Po možnosti naj bi se priegnili v vseh primerih kot predstavnik obrtništva zastopniki okrožnega odbora ali osebe, ki bi jih okrožni odbor predlagal kot primerne. Gre namreč za razmeroma delikatno vprašanje in je potrebno, da je kot zastopnik obrtnikov navzoča kaka uveljavljena in vpludna oseba, ki pozna razmere obrtništva ter čuti za obrtnikom in zato zna in more pomagati referentom obrtnega oblastva s svojim nasvetom in opozoritvijo.

Smatramo, da bi ta način obravnavanja primerov nelegalnega izvrševanja obrta mnogo olajšal poslovanje obrtnih oblastev, ki bi pridobila s tem tudi mnogo na zaupanju s strani obrtništva; bilo pa bi tudi uspešno za pobijanje nelegalnega obrtovanja.

Upamo, da bo kr. banska uprava tej upravičeni zahtevi naše TOI zbornice ustregla in tako ugodno rešila vprašanje energičnega zatiranja šušmarstva.

Kaznilnice pospešujejo šušmarstvo

Referat g. Mihe Vahtarja, predsednika Združenja obrtnikov v Mariboru.

Poleg ogromne množine šušmarjev, proti katerim je pri okrožnih odborih v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu vloženo na tisoče z dokazili podprtih ovadb, imamo še drugo rakrano, ki izpodjeda temelje obrtnika, in to so kaznilnice v Mariboru, Ljubljani, Celju in Novem mestu, katere so danes urejene z najmodernejšimi stroji na električni pogon, za mizarstvo, knjigoveštvo, čevljarstvo, krojaštvo, kovinarsko in druge stroke, kar je dokaz, da so se te kaznilnice spremenile že v veleindustrijo in se obrtniški izdelki navedenih strok izdelujejo na veliko in neomejeno, kar je jasno razvidno tudi iz spomenic, predloženih po raznih obrtniških združenjih na pristojna oblastva, potom okrožnih odborov.

V svojo obrambo se kaznilnice sklicujejo na § 40. k. z., § 31. zakona o izvrševanju kazni na prostosti in pa uredbo št. 5295 od 18. jan. 1930, v kateri je delo predpisano, tako, da se pri dodelitvi dela mora upoštevati poklic obsojencev, ki so ga opravljali poprej ali da se izuče koristnega obrta, da bodo mogli v prostosti, ko zapustijo kaznilnice ob svojem delu pošteno živeti. Istočasno označujejo predložene spomenice kot netočne, pretirane in celo neraznične, kaznilnične uprave pa predlagajo na pristojnem mestu enostavno zavrnitev istih.

Omenjeni zakoni in naredbe so za obrtni stan skrajno uničujoči zaradi brezmejnega pomnoževanja šušmarstva s površne in za silo izučeni obrtniki »kaznenci«, istočasno pa delajo ogromno škodo tudi državi, ker onemogočajo legalnemu obrtniku zmožnost točnega plačevanja davkov in ostalih dajatev. Razen kaznilnic imamo »Poboljševalnico« v Ponovičah pri Litiji, katera ima urejene delavnice za mizarstvo, čevljarstvo, krojaštvo, pekarno, vrtnarijo in druge obrti in izvršuje razna naročila tudi za zasebnike. Nadalje imajo urejene delavnice za knjigoveštvo in različne stroke tudi Čekovni urad, Direkcija drž. železnic, Direkcija pošte, Škofovi zavodi v Št. Vidu, samostan Stična, Uršulinke in Lichtenturnov zavod.

Meščanske, osnovne in učiteljske šole goje rokotvorni pouk, vežejo se knjige, izdelujejo se galanterijski pred-

meti, mape, kartonaža, mizarstva, kovinarska in druga dela.

Nelegalno izvršuje mizarstvo obrt Pogrebni zavod mestne občine mariborske, ki izdeluje krste na veliko za mesto in okolico ter jih prodaja z vsemi pritliklinami in okraski v občutno škodo mestnega in okoliškega legalnega mizarstva.

Uprava Rogaške Slatine izvršuje po šušmarjih mesarsko, kolarsko, mizarstvo, ključavničarsko, sodarsko, pekarsko, slikarsko in vodovodno inštalacijsko obrt.

Uprava zdravilišča Dobrna izvršuje tapetniško, mizarstvo in druge obrti.

Uprava zdravilišča Topolšica izvršuje mizarstvo dela po šušmarjih.

Uprava drž. rudnikov (Velenje) in Zabuškova izvršuje tesarsko, mizarstvo, ključavničarsko, mehaničarsko in druga dela.

Iz gornjih navedb je jasno razvidno, v kako ogromnem obsegu se posega v pravice legalnega obrtnika, ki upravičeno opominja merodajne faktorje na nujno odstranitev nevzdržnega stanja in krivic.

Zato obrtništvo na današnjem protestnem zboru odločno zahteva tole:

1. Kaznenca naj se smatra za kaznenca, ki naj izvršuje kazni primerna težka dela, zaposli naj se ga pri javnih delih, pri regulaciji rek, kamnolomih, cestah, javnih nasadih in sličnem; s težkim delom se bo kaznencu tudi odvzela želja po novem zločinu, ker se sedaj zelo pogosto dogaja, da kaznenc zakrivi nov zločin samo zato, da se povrne v brezskrbno in dobičkanosno kaznilniško življenje.

2. Prepove naj se izvrševati vsa obrtniška dela za privatnike v vseh kaznilnicah, državnih in privatnih zavodih, iz katerih naj se odstranijo stroji.

3. Zaščita obrtništva naj se nujno izvede z novelizacijo obrtnega zakona.

Če navedenih nujnih zahtev na merodajnih mestih ne bodo upoštevali, je popoln gospodarski polom malega obrtnika neizogiben.

Zato je apeliral zbor na gospode poslance in senatorje, da glede na izredno resen položaj obrtništva zastavijo ves svoj vpliv na merodajnih mestih in s tem rešijo malega obrtnika bližajoče se propasti.

Delo Okrožnega odbora in šušmarstvo

Zadnji »Obrtnik« piše o stvari pod tem naslovom in se po nepotrebnem zaganja v Okrožni odbor obrtniških združenj v Ljubljani. Pisec zopet dokazuje, da so gospodje v nasprotnem taboru nepoboljšljivi v doslednem napadanju vsega, kjer oni nimajo vodstva in kar ne ustreza njihovim osebnim ambicijam. Tudi čisto obrtniška ustanova, kakor so Okrožni odbori, katerih važnosti ne more nikdo med razumnimi obrtniki zanikati in ki so v kratkem času svojega obstoja dokazali svojo nujno potrebo, so jim napoti. V tem svojem zaletavanju proti Okrožnim odborom jih vodi edino osebna strast, ki jih zaslepljuje tako daleč, da se jim niti vredno ni zdelo, da bi se seznanili s pravilnikom, ki ga je izdalo ministrstvo za Okrožne odbore ali da bi vsaj prečitali pravila Okrožnih odborov, ker v notici »Obrtniški zbor v Mariboru« pravijo: »ker so Okrožni odbori že del oblasti.« Naši nasprotniki torej ne vedo, da Okrožni odbori ne predstavljajo najmanj kake oblasti, ampak so samo to, kar so vsa naša združenja z istimi dolžnostmi in pravicami. Delajo li to iz nevednosti ali zavestno, samo da škodujejo in izpodjedajo v obrtniških vrstah ugled in važnost Okrožnih odborov? To zategadelj, ker ne vodijo v tej — kakor že rečeno — čisto obrtniški ustanovi v smislu zakona o obrtih, glavne besede. Ker se Okrožni odbori vestno brigajo za izvrševanje svojih dolžnosti, je bilo zlasti v početku marsikaj pokreniti, kar se je dalo doseči potom okrožnic na združenja. In kako naj se bo drugače v stalnem stiku z združenji? Ta agilnost okrožnih odborov jih boli, ker bi jim bilo ljubše, da okrožni odbori ne delajo, da bi jim bilo potem lažje obrekovati jih. Umevno, da jim tudi obrtniško zborovanje ni bilo po volji in ne morejo preboleti tega, da se je to zborovanje izvršilo brez njih. V svoji jezi se ne sramujejo trditve, da je bilo obrtništvo na tem zborovanju zastopljeno s tem, da jim prireditelji niso dali besede. Pravi jo dalje, da je bila na kraju sprejeta tudi nekaka resolucija, katere pa ne

morejo objaviti, ker jim jo prireditelji niso doposlali. Če bi bil kdo od teh nezadovoljnejšev zahteval resolucijo zborovanja, bi jo dobil, kakor so jo dobili vsi drugi poročevalci, ki so bili na zborovanju navzoči. Toda gospodom iz nasprotnega tabora se ni šlo za to; glavno jim je bilo, da morejo preko tega za obrtništvo tako važnega zborovanja izliti svoj strupeni žolč. Zborovanje je bilo do podrobnosti najskrbneje pripravljeno in svoje referate so podali vsi referenti s tako temeljitostjo, da je vsakdo, ki mu je stvar obrtništva na srcu, bil s tem zadovoljen. Imena, kakor Bureš, Vahtar, Krajcar, Igljč, Fidler, Kovačič, ki so vsi stari borci za obrtniške pravice in agili delavci v naših obrtniških organizacijah, jamčijo dovolj, da so bili referati v dobrih rokah. Edino zadnji referent g. Zabkar ne izhaja direktno iz obrtniških vrst, ali je že dolgo vrsto let najagilnejši delavec v obrtniških organizacijah in nikakor nečemo zmanjševati temeljitosti referatov prvo imenovanih, če poudarjamo, da je bil Zabkarjev referat, ki je obdelal celo vrsto obrtniških strok, najtemeljitejši in najbolj obsežen in enodušno odobren od vseh zborovalcev. Vprašamo razsodno obrtništvo, kaj bi mogel gospod Lešnik iz Maribora, ki se je edini prijavil za besedo, k vsemu temu še pristaviti? In če bi bila podeljena beseda g. Lešniku, ki je brezdvomno hotel zavesti zborovanje na stranpota in mu vzeti enodušnost in močnost v svoji soglasnosti, bi se bilo oglasilo z isto pravico nebroj drugih govornikov in zborovanje bi se razpletlo v podrobnih neplodnih debatah in ne bi mogli doseči onega mogočnega vtisa, ki ga je doseglo. Iz vsega tega vidimo, kako v nasprotnem taboru nimajo niti najmanjšega smisla za stvarno delo, marveč le za osebne namene posameznih voditeljev. Upamo, da bo slej ko prej tudi danes še v nasprotnem taboru se nahajajoče obrtništvo spoznalo, kje je stvarno delo v korist obrtništva in kje vlada samo osebnosti.

Ste že poravnali naročnino?

Šušmarstvo v vseh strokah obrti

Referat tajnika Okrožnega odbora obrtniških združenj v Celju g. Draga Žabkarja o šušmarstvu v lesnih in umetnih, kovinarskih, gradbenih in ostalih strokah

Šušmarstvo je zavzelo v vseh obrtniških strokah tekom zadnjih let tako velike dimenzije, da je postalo prav resna nevarnost za obstoj celokupnega obrtniškega stanu. V novem obrtnem zakonu se nahajajo v §§ 398 in 399 kazenske sankcije za prestopke zakonskih določil. Te kazenske sankcije so, kolikor se tičejo zatiranja neopravičenega izvrševanja obrtov, veliko preslabe, da bi mogle zatreti šušmarstvo v današnjem obsegu. Izredne razmere, v katerih živimo, zahtevajo tudi izredne ukrepe od strani vlade in zakonodavca, ki so dolžni, da ščitijo v prvi vrsti one stanove, katere obremenjuje z davčnimi in davki v dosego sredstev, ki jih rabi država. Vlada in zakonodajne skupščine so dolžne, da z najenergičnejšimi sredstvi zaščitijo obrtniški stan in ga obvarujejo pred popolno propadjo. Banska uprava dravske banovine je izdala v zadnjem času uredbo, s katero ustanavlja takozvani bednostni fond, ki naj bi pomagal brezposelnim. V ta bednostni fond bodo morali ravno obrtniki prispevati največji del. Ako pa oblasti hočejo odpraviti brezposelnost in jo izkoreniniti, potem morajo one pristopiti tudi k rešitvi brezposelnosti v obrtniških delavnicah. Velik del krivde brezposelnosti v obrtniških delavnicah je povzročilo šušmarstvo v vseh strokah in ravno premila kazenska določila v omenjenih členih zakona o obrti so v prvi vrsti povzročila, da se je šušmarstvo razvilo do današnje višine. Tudi najboljša volja in razumevanje od strani oblastev in posameznih referentov ne moreta zaježiti te velike poplave, ako se ne morejo oblastva in referenti naslanjati na zakonita določila, ki bi jim omogočala tako postopanje z zajamčenim uspehom. V bivšem obrtnem redu je bila za preganjanje šušmarstva zelo umestna določba v § 152, ki se je glasila: »Pri izvrševanju kazenskih izrekov in drugih odredb je oblastvo opravičeno, da v svrhu zasiguranja potrebnih ukrepov odredi zaplenbo blaga in orodja, postavi stroje izven obrata in zapre obratovalec«. Popolnoma nejasno je, zakaj se določila tega člena bivšega obrtnega reda niso upoštevala pri novem zakonu o obrti. Najbrž so igrali pri tem vlogo razni vidiki in pritisk s strani organizacij, ki stoje izven obrtniških vrst. Razni socialni oziri so povzročili, vnešeni v novi obrtni zakon, socialne odredbe, ki pa so za obrtnike prav nesocialne in na njihovo veliko škodo. To dokazuje, da je bila pri sestavljanju zakona o obrti dvojna mera, da se je smatralo obrtnika kot nekakega velekapitalista mesto malega človeka, ki je socialne zaščite potreben bolj, kakor vsak drug stan.

V naslednjem hočem dokazati, v kakšni meri se je razvilo šušmarstvo v vseh obrtniških strokah. Številke, katere bom navajal, še niso popolne, to pa vsled tega, ker pač nekatera združenja niso storila svoje dolžnosti. Ponovno so pozvali okrožni odbori vsa združenja, da popišejo na svojem območju vse one osebe, ki se bavijo s šušmarstvom. To nalogo bi morala združenja potem svojim zaupnikom izvesti v polni meri in danes bi lahko dokazali, da je teh šušmarjev skoraj

Delovanje mariborskega slovenskega obrtnega društva

Slovensko obrtno društvo v Mariboru je imelo pod predsedstvom g. Ivana Sočca v zadnjem času štiri odbore seje, priredilo pa je tudi obrtniški izlet in članski sestanek. Na odborovih sejah je bilo sklenjeno, postaviti dolgoletnemu in prezasluznemu umrlemu sodelavcu Jožetu Volčiču spomenik na grobu. Mnogo pozornosti je bilo posvečeno vprašanju državne vzgoje obrtniškega naraščanja in enako tudi zgodovini okoliških krajev. Prihodnje leto bo prirejena v korist prepotrebnega vajenskega doma v Mariboru prva velika javna tombola. Razpravljano je bilo tudi o proslavi desetega rojstnega leta našega prestolonaslednika, ki bo 6. septembra. V kratkem bo sklican poseben sestanek, na katerem bo razpravljano o novih davčninah za kritje izdatkov bednostnega fonda in o plačevanju s hranilnimi knjižicami.

toliko, kolikor je opravičenih obrtnikov.

Stroka	Na območju okrožnega odbora				Skupno
	Ljubljana	Maribor	Celje	Novo mesto	
Mizarji	108	175	132	36	451
sodarji	35	76	37	50	198
kolarni	32	76	35	15	158
slikarji in pleskarji	135	52	41	6	234
kiparji in pozlatarji	—	8	5	—	13
brivci	—	10	2	—	12
izdelovalci masbil	—	—	2	—	2
knjižgovezi	10	8	6	2	26
pirotehnik	—	—	1	—	1
sementarji	1	1	1	—	3
milarji	—	—	1	—	1
končarji in pečarji	13	2	5	2	22
steklari	11	5	12	2	30
fotografi	23	20	9	3	55
urarji in tatarji	27	10	12	4	53
saščičarji in medičarji	12	9	3	—	24
crojači	185	345	99	54	683
šivilje	389	482	151	87	1109
čevljarji in sedlarji	383	319	229	86	1017
tapetniki	52	31	29	32	144
modistinje	23	17	15	8	63
peki	12	9	6	4	31
mesarji	37	50	22	7	116
kovači in podkovači	51	37	63	12	163
ključavnič.	91	79	27	4	201
kleparji	36	14	15	5	70
mehaniki	34	22	12	6	74
krovci in zidarji	13	6	7	4	30
zidarji	127	113	107	47	394
tesarji	117	99	133	49	398
skupaj	1957	2075	1222	522	5776

Ponovno ugotavljam, da te številke niso popolne. Ako hočemo dobiti resnično stanje, moramo te številke vsaj potrojiti in tako dobimo številko, ki presega število 17.000. Pomisli, da je med obrtništvom nastal že velik strah pred šušmarji, da jih dejansko

ne napadejo, ako jih prijavijo oblastvu. In res se je zgodilo že par slučajev, da so bili mojstri od šušmarjev napadeni in pretepeni.

Navedel sem le suhe številke, ki pa prav jasno govorijo. Nad 17.000 oseb se peča samo v dravski banovini neopravičeno z obrtnimi opravili, to se pravi, da toliko oseb odjeda kruh legalnemu obrtniku, da pa prav toliko oseb goljufa državo za davke, banovino in občine pa za samoupravne doklade in da se nad 17.000 oseb posmehuje zakonu in vsem oblastvenim odredbam. Kdo je to zakrivil, kako je prišlo do tega, da so oblastva kar nenekrat brez moči v tem vprašanju. V prvi vrsti leži krivda v pomanjkljivosti zakonitih določil, v drugi vrsti pa na prevelikem popuščanju s strani oblastvenih organov, ki doslej niso razumeli velike nevarnosti, ki preti enemu izmed najvažnejših stanov v državi.

Banska uprava dovolila šušmarju delo.

Da bo slika popolna, hočem navesti nekaj slučajev, ki so najbolj drastični. V Celju obratuje že nad poldrugo leto neki mehanik, ki pa še danes nima pooblastila. Ima odprt lokal, mehanično delavnico v eni najbolj prometnih ulic. Združenje kovinarjev je zadevo prijavilo mestnemu načelstvu, tudi okrožni odbor je vložil prijavo. Mestno načelstvo je izdalo odlok, da se ima delavnica takoj zapreti in z obratovanjem prenehati. Možno pa je dobiti advokata in ta je izposloval pri banski upravi, kako in kaj je neznan, da je banska uprava telegrafično ukazala, da sme naprej obratovati. Ta je šele po tem nalogu zaprosil za mojstrski izpit iz mehaniške stroke, prošnja pa je bila odklonjena, ker mož pač nima dovoljne pomočniške dobe. Vkljub temu obratuje naprej. Zakon pa določa izrecno, da sme vsakdo obratovati šele potem, ko si je pridobil oblastveno pooblastilo, katerega pa mu zopet oblast ne more dati, predno ne predloži mojstrskega izpričevala.

Sresko načelstvo enako dovoljuje šušmarjenje.

V Brežicah je izdalo sresko načelstvo pooblastilo za mizarjski obrt nekemu Jeršiču, mizarškemu pomočniku, ne da bi ta opravil mojstrski izpit, niti

Boljšim časom nasproti

u—Mednarodni urad dela v Ženevi je v svoji zadnji statistiki objavil podatke, ki po dolgem času prvič zaznamujejo zmanjšanje brezposelnosti. Kakor vse mednarodne statistike, tako tudi ti podatki izhajajo s precejšnjo zamudo, ker primerjajo položaj koncem aprila 1933. s stanjem koncem aprila 1932. Od začetka 1930. leta pa vse do zadnjega časa je brezposelnost na celem svetu stalno napredovala. Kriza je zavzemala vse večje razmere, vzporedno z njo pa je rastla armada brezposelnih in obremenjevala v doslej še nedoseženih vsotah državne proračune, predstavljajoč resno socialno nevarnost.

V aprilu 1933. je v nekaterih državah prvič zaznamovano zmanjšanje brezposelnih, katerih je imela

	v aprilu 1932	v aprilu 1933
Nemčija	5.739.070	5.331.252
Angleška	2.204.740	2.200.397
Poljska	339.773	279.779
Finska	75.507	53.386
Madžarska	68.459	65.793
Romunska	47.206	45.371
Kanada	40.936	39.156
Bolgarska	29.462	28.067

Tem državam moramo prišteti še Avstralijo, Japonsko in Združene države severoameriške ter lahko prvič v zadnjih letih ugotovimo, da se je število brezposelnih na celem svetu zmanjšalo.

Glasom te statistike Mednarodnega urada dela v Ženevi se je brezposelnost na celem svetu stabilizirala, t. j. kljub malemu porastu ponekod, ni prišlo do tako občutnega zvišanja, kakor v zadnjih letih.

Dalje je imela brezposelnih

	v aprilu 1932	v aprilu 1933
Italija	1.000.025	1.025.754
Francoska	341.060	345.317
Avstrija	303.888	350.552

Belgija	152.195	195.715
Norveška	36.993	39.847
Danska	33.418	36.205
Jugoslavija	18.532	19.671

Za te države lahko trdimo, da je njihova brezposelnost bila na isti višini, kakor lani. Vendar pa se je v naslednjih mesecih tudi v teh državah pričelo zmanjševati število brezposelnih v mnogo večji meri, kakor doslej in tako lahko ugotovimo vsaj malo ozdravljenje splošne gospodarske situacije.

Omeniti moramo končno še statistiko zadnje skupine držav, v katerih je število brezposelnih v aprilu 1933. bilo znatno večje od aprila 1932.

Tako je imela brezposelnih

	v aprilu 1932	v aprilu 1933
Češkoslovaška	555.832	797.516
Holandija	244.452	307.107
Danska	87.243	100.430
Švedska	81.776	136.580
Švica	44.958	60.894
Estonija	6.029	14.512

Naglasiti pa moramo kljub temu, da nas ta pojav ne sme iznenaditi, ker se je v teh državah pojavila kriza mnogo kasneje kakor n. pr. v državah prve skupine in ima kriza seveda tendenco, da bo pozneje končana. Vendar pa tudi o tej skupini držav moramo ponoviti to, kar smo že omenili, namreč, da je od aprila letos pa do danes število brezposelnih že mnogo manjše.

Iz vsega tega lahko zaključimo, da brezposelnost prvič v zadnjih treh letih izgublja tako katastrofalen razmah in se zmanjšuje s tendenco, da se bo to izboljšanje razširilo na vse države. Poleg tega nas mora razveseliti dejstvo, da se proces redukcije industrijske delavnosti v svetovnem gospodarstvu ustavlja in da vsled tega smemo upati o novi oživitvi svetovne gospodarske konjunktore.

da bi imel zadostno pomočniško zaposlitev. Ugotavljam, da je bilo pooblastilo izdano potem, ko je stopil že novi zakon o obrti v moč. Kako je bilo mogoče?

Združenje v Brežicah je proti temu protestiralo. Okrožni odbor je protestiral in zbornica se je pri- tožila, pa vse skupaj ni nič pomagalo.

V Kaplji v srezu Celje je dobil zidar Dolinšek Ivan pooblastilo od sreskega načelstva v Celju za izvrševanje zidarskih del. Pooblastilo je bilo izdano na podlagi § 49, odstavek 3, torej v omejenem obsegu, dasi predpisuje ta člen, da bo minister trgovine in industrije šele izdal pravilnik odnosno uredbo o izdajanju takih pooblastil in ban določil kraje, za katere se taka pooblastila izdajo. Ne ene, ne druge uredbe še ni bilo izdane in vendar se je izdalo pooblastilo. Kako in na kakšen način? Ta zidar izvršuje zidarsko obrt v celem srezu ne glede na to, da je dovolj izprašanih zidarskih mojstrov in stavbenikov. On se ne drži niti izdanega pooblastila, da sme izvrševati le manjša zidarska dela, ampak prevzame vse vrste zgradbe, ne zna pa niti napraviti predpisanega načrta.

Vsi ti trije do danes niso niti člani prisilnih združenj in se jih mora po naših pojmih smatrati za šušmarje z oblastnim dovoljenjem.

Šušmarjev ne kaznujejo.

Slične razmere vladajo na območju drugih okrožnih odborov. Združenje zidarskih mojstrov v Ljubljani je prijavilo oblastvu v letu 1932. 124 šušmarjev, od teh pa je bilo kaznovanih samo 14. v letu 1933. pa 55 šušmarjev, od katerih sta bila kaznovana le 2. Tako daleč je že napredovalo šušmarstvo v tej stroki, da so zidarski mojstri vsled nezaposlenosti odložili svoja pooblastila in šli raje v službo kot zidarski pomočniki. To je zelo žalostna slika.

Najhuje je, da dovoljuje § 47. zakona o obrti takozvano gradbo v lastni režiji; s tem se odpira široko polje šušmarjem, ki izrabljajo to določilo s pomočjo nekaterih brezposelnih zidarskih mojstrov in stavbenikov in prodajajo svoje pravice za skledo leče. Občeupravna oblastva so pri izrekih kazni v splošnem premila in izrekajo le najnižje kazni, ne glede na obseg dela in zaslužek. Kazen bi morala vedno biti tako velika, da bi šušmar moral k svojem zaslužku še doplačati.

Prav nič drugačne niso razmere v krovski stroki, v kateri imamo šušmarjev vseh vrst. Dogodilo se je protizakonito izdano pooblastilo za krovstvo. Vkljub temu, da je državni svet ugotovil, da je bil postopek protizakonit, še do danes ni bilo odvzeto pooblastilo za krovstvo, izdano od mestnega načelstva v Ljubljani. Značilna je tozadevna izjava obrtnega referenta mestnega načelstva v Ljubljani, ki jo je dal o priliki osebne intervencije funkcionarjev združenja, rekoč: »Kaj pa hočete; opeko polagati na streho zna vsak lajček«.

V Kamniku šušmari cestni odbor.

V gradbeni stroki šušmarijo tudi cestni odbori in imamo poročilo iz kamniškega okraja, da izvršuje cestni odbor na svojo roko razna betonska dela, mostove, škarpe, jezove itd., obrtniki pa morajo plačevati prispevke za cestne odbore kljub veliki nezaposlenosti.

Zanimavo je poročilo združenja mizarjev v Ljubljani, ki ugotavlja, da morajo mizarjski mojstri vsled velike nezaposlenosti odpuščati svoje pomočnike.

Ljubljansko mestno načelstvo se ne meni za šušmarje.

Združenje je ovadilo nekega Severja Josipa, ki izvršuje neopravičeno mizarjska dela v Ljubljani, Masarykova cesta 60; seveda je bila ovadba brezuspešna. Tudi ponovna ovadba z natančnimi podatki je bila brezuspešna, šele na tretjo ovadbo je Mestno načelstvo v Ljubljani odgovorilo, da zahteva natančnejše podatke. Združenje je ugodilo tej zahtevi. Medtem sta se Sever in njegov pomočnik Debejak sprla in je slednji podal prijavo Mestnemu načelstvu, ki je Severja kaznovalo z globo Din 300.— Sever pa še vedno obratuje.

Pridobivajte našemu listu vedno nove naročnike!

Še drug slučaj: Neki Žužek Josip izvršuje neopravičeno mizarstvo obrt v Ljubljani. Svojo delavnico čisto menja. Že 25. 1. 1932 je združenje mizarjev prijavilo to mestnemu načelniku v Ljubljani. Ker le ni bilo uspeha, je prijavilo ponovno 6. 9. 1932, seveda zopet brez uspeha in končno je vložilo združenje še tretjo ovadbo 23. 1. 1933. Predsednik združenja se je osebno prepričal v Žužkovi delavnici, da se vedno dela s pomočnikom in dvema vajencema. Ta šušmar ne le, da neopravičeno obratuje, nego zaposluje tudi dva vajenca, dasi vsebuje zakon o obrtih, da smejo vajence zaposlovati le one osebe, ki izpolnjujejo vse zakonite zahteve.

Takih in enakih slučajev je nešteto tako v ljubljanskem, kakor v celjskem, mariborskem in novomeškem okrožju.

»Jutro« reklamira za šušmarje.

Kako daleč se je šušmarstvo razvilo, naj služi tale primer. V »Jutru« z dne 23. 7. 1933 smo čitali sledeči oglas: »Brezposelni zidarski pomočnik poceni popravi pri strankah vsakovrstno pohištvo in druga mizarstva dela in tudi parkete. Pišite dopisnico: Kušar Jože, mizarjski pomočnik, Uršičev strod 50, Ljubljana. Iščem zaposlenja tudi v podjetju kot samostojni mizar.«

Mislím, da bi že sam ta oglas zadostoval za kazensko postopanje napram Kušarju.

Pri šolskih svetih dajejo šušmarjem prednost.

Neki kraj. Šolski svet je oddal delo — popravilo stavbe in renoviranje fasade šolskega poslopja šušmarju, dasi so se za to delo potegovali tudi mojstri zidarji. Za vzdrževanje šole plačujejo obrtniki davke, kadar pa gre za dobavo, pa dobijo delo šušmarji. Res lepe razmere.

Mnogo je sličnih slučajev tudi v območju okrožnega odbora obrtniških združenj v Mariboru.

Pravi križev pot pa hodi Združenje mizarjev v Mariboru, ki je v svoji vlogi na razna oblastva navedlo kričeče slučaje, kako se izigravajo predpisi zakona v veliko škodo legalnih mizarjskih obrtnikov.

Taki in enaki slučaji imajo za posledico popolno demoralizacijo tudi v obrtniških vrstah in ni čudno, ako se množe povsod izjave, da bodo obrtniki odložili svoje obrtne pravice, ki niso dovolj zaščitene.

Prijave na oblastva imajo često zelo slab uspeh, to pa vsled tega, ker se referenti ozirajo preveč na socialno stran šušmarjev, ne upoštevajo pa socialne strani obrtništva, ki je često veliko na slabšem kot pa njihovo delavstvo.

Ako izda država zakone, potem je njena dolžnost, da se ti zakoni upoštevajo in da so njih predpisi za vse enaki. Nobene izjeme ne sme biti. Imamo razne druge zakone, katere strogo izvajajo. Davčne uprave ne popustijo od svojih zakonov prav ničesar. Lovski zakon se izvaja dosledno. Lovski tat, ki je mogoče pobil enega ali dva zajčaka, ki itak delata škodo, je strogo kaznovan, šušmar pa, ki krađe iz žepov obrtnikov itak skromni zaslužek, nadaljuje kljub prijavi svoje delo.

Imamo več vrst šušmarjev. So taki, ki so se obrta izučili, vendar so tako slabi delavci, da jih noben mojster moče sprejeti v delo, ali pa so taki delomržeži, da ne morejo biti zaposleni ves dan, so pa tudi taki, ki se stroke sploh niso izučili in so samouki.

Težak položaj brivcev.

Oseba, ki se nikdar ni izučila brivskega obrta, je kupila v Celju na eni glavnih cest brivski lokal od mojstra, ki je odložil obrt. Cel mesec je ta oseba izvrševala brivski obrt pred očmi obistva in pred očmi brivskih mojstrov. Šele po enem mesecu je zaznal okrožni odbor za to šušmarstvo. Ko je bila prijava vložena, se je izkazalo, da je dotično osebo kril neki brivski mojster na ta način, da je prijavil svojo podružnico. Ko se je dokazalo, da je to samo kritveno razmerje in je bila brivnica zaprta, je našla drugega mojstra, da je dal svoje ime.

Pravi obrtniki naj ne krijejo šušmarjev.

Na Dobrni je odprla brivska pomočnica brivski in frizerski lokal. Poslužila se je zopet brivskega mojstra, ki je hotel prigrisati podružnico in ko je tega zgrevalo, je polskala drugega. Končno se je vendar posrečilo pregnati oba, šušmarko in tistega, ki je dal kritje.

Kako se je šušmarstvo razpaslo, naj služi v dokaz, da imamo v Celju in

bližnji okolici samo dva tesarska mojstra, napram njima pa stoji v istem rajonu nič manj kakor 48 šušmarjev. Tudi tu je zakrivil veliko neki tesarski mojster, ki daje kritje. Za primer navedem samo: Ustavilo se je delo na zgradbi in pregnalo dva šušmarja. Delo je potem od gradbenega gospodarja prevzel tesarski mojster Verbnik. Mesto, da bi delo opravil s svojimi lastnimi delavci, je zaposlil pri istem delu oba šušmarja in se jih poslužuje še danes. Jasnó je, da se oba smejeta v pest oblastvu in organizacijam.

Da je veliko stavbenikov, ki prevzemajo tesarska dela, je že stara stvar, dasi niso za to upravičeni.

Slične razmere vladajo v zidarski in stavbeni stroki. Ne-le, da izvršuje ta dela na veliko mnogo šušmarjev zidarjev, ki so bili le zidarski težaki, še več pa je zidarskih pomočnikov, ki prevzemajo cele stavbe pod firmo kakšnega zidarskega mojstra ali stavbenika. Prav je, ako se imenujejo taki mojstri, ki posojujejo svojo firmo. V Laškem imamo zidarskega mojstra Vale Tomaža, ki ima svojo napisno tablo razobešeno na nešteto stavbah. Znano je, da so se za te stavbe pogodili šušmarji, Vale pa je podpisal načrt in dal napisno tablo. Za ta posel dobila 7% pogojene vsote in za vsako pot po Din 50.— Takih Valetov imamo mnogo. Poznamo bivšega zidarskega mojstra, ki je prevzel stavbo, ko je že odložil svoj obrt. Načrte pa mu je napravil sicer inženier, pa državni uradnik. Tako najdemo tudi med slednjimi osebe, ki odjedajo kruh legitimnemu obrtniku.

Niti slikarjem, pleskarjem in kiparjem ni boljše.

V slikarski, pleskarski in kiparski stroki imamo mnogo običajnih šušmarjev. Specijaliteta med temi pa so takozvani umetniki. Umetniško in obrtniško delo ni eno in isto. Umetniško delo je ono delo, ki ga proizvaja kdo sam brez kakršnekoli pomoči in katerega izgotovi sam in ki ima trajno umetniško vrednost. Navedem primer: Na Gorici pri Rečici ob Savinji so leta 1932. renovirali cerkev. Zvedeli smo, da opravljata to delo dva umetniška slikarja, po rodu in državljanstvu Čehoslovaki. Zadevo smo prijavili sreskemu načelniku v Gornjem gradu, ki jo je pustilo preiskati po žandarmeriji. Dasi je slednja nedvomno ugotovila, da sta ta dva umetnika le uslužbenca neke inozemske tvrdke Ars sacra v Pragi, ki izvršuje po svojih nameščencih taka dela po Jugoslaviji, kakor tudi, da sta ta dva opravila nele umetniško pač pa tudi druga obrtniška dela, je sresko načelniku v Gornjem gradu po odločbi banske uprave izjavilo, da to delo ne spada pod določila obrtnega zakona. Pritožili smo se na zbornico, ki je tozadevno intervenirala pri banski upravi, zvedeli smo pa, da letos zopet ista slikarja delata v isti fari.

Sodari se bore s šušmarji

Šušmarstvo je zelo razpaseno tudi v sodarski stroki. V vseh vinorodnih krajih imamo nebroj šušmarjev samoukov, ki popravljajo sode in delajo nove. Med šušmarji v sodarski stroki spadajo tudi trgovci z vinom, zlasti pa vse pivovarne. Doslej so bile vse predstavitve v tej stroki brezuspešne.

Drogerije šušmarijo na debelo.

Če vzamemo fotografije, moramo ugotoviti, da je skoraj vsak študent, skoraj vsak deseti uradnik itd. šušmar v tej stroki. Najhujši so pa trgovci s fotografskimi predmeti, katerim daje že zakon pravico, da smejo sprejemati v izgotovitev plošče od amaterjev, pa jih morajo dati v razvitje fotografom. Vendar pa imajo vsi ti trgovci in drogeristi temnice in fotografske pomočnike in izgotavljajo slike samostojno.

V steklarski stroki šušmarijo zlasti po deželi skoraj vsi trgovci. Oni prirezujejo šipe in jih celo vstavljajo.

Žandarmerija vrši slabo svoje dolžnosti.

Navedel sem le nekaj najbolj kričečih slučajev, sicer pa govorijo številke, ki so zelo porazne. Vsi ukrepi doslej niso dosti zalegli in celo uredba banske uprave z dne 6. decembra 1932 ni mnogo zalegla. Banska uprava je takrat naročila vsem oblastvom, zlasti pa županom in žandarmerijskim stanicam, da morajo najkasneje do 31. decembra 1932 prijaviti banski upravi imena vseh šušmarjev in jih obdržati tudi v naprej v evidenci. To se pravi, da so vsi župani in žandarmerijske stanice dobili nalog, da morajo prijavljati šušmarje po svoji uradni dolžnosti, ne da bi jih kdo na to opozoril. Vprašajmo se, koliko je bilo županov, ki so to izvršili. V dravski banovini menda niti eden. Temu se ni čuditi, kajti na deželi so ravno ti funkcionarji, ki često na strani šušmarjev. Da je to resnica, naj služi v dokaz sledeča resnična dogodka: Prijavljen je bil od združenja v Šoštanju človek, ki izvršuje kovaški in podkovski obrt, seveda brez upravičenosti. Žandarmerijska stanica je dala pomanjkljivo poročilo in na intervencijo združenja smo napravili vlogo na sresko načelniku, v kateri smo to kritizirali. Ker nam je sresko načelniku ponovno predložilo ves spis, smo opazili, da je žandarmerijska stanica dala izjavo, da bo v ponovnem slučaju postopala proti okrožnemu odboru po § 202 kazenskega zakona, češ da je njegova izjava takaka, da krni ugled žandarmerije kot državne ustanove. V istem spisu pa se nahaja izjava žandarmerije, da izvira prijava proti kovaču Valenciju iz sovraštva, ni pa ugotovljeno niti z eno besedo, da li je ta res izvrševal dotična dela ali ne. Seveda smo ponovno ugovarjali proti takim poročilom.

Če vprašate župana ali druge organe, da li so v njihovem področju šušmarji, bodo dosledno odgovarjali, da jih ni. Imamo dokaze v rokah, da so si dali varnostni organi delati obleko ali uniformo pri šušmarju. Jasno, da ga pozneje zagovarjajo.

Vse to so nezdružljive razmere, ki ne morejo dovesti do ozdravljenja v tej zadevi. Danes so izredne razmere, ki zahtevajo tudi izredne ukrepe. Zato naj se pozove oblastva in vlado, da stori v najkrajšem času najenergičnejše ukrepe, ako hoče, da obvaruje obrtniški stan pred popolno propadjo.

Kazenske sankcije glede šušmarstva je absolutno potrebno poostriiti, na vsak način pa naj bi se z novelo k obrt. zakonu, o kateri se ravno sedaj posvetujejo pri ministrstvu za trgovino in industrijo, vneslo novo poglavje v zakon, in sicer poglavje o zatiranju šušmarstva.

Naš gospodarski barometer v juliju

Iz statističnih podatkov OUZD v Ljubljani o gibanju zavarovanega delavstva v juliju letos povzemamo:

Povprečnina	moških	ženskih	skupaj
članov	49.422 (— 3.351)	29.010 (+ 763)	78.432 (— 2.588)
bolnikov	1.199 (+ 124)	799 (+ 5)	1.998 (+ 129)
odstotek bolnikov	2.43% (+ 0.39)	2.75% (+ 0.06)	2.55% (+ 0.24)
povprečna dnevna zavarovana mezda v Din	26.35 (— 1.32)	18.22 (+ 0.02)	23.34 (— 1.03)
celoletna dnevna zavarovana mezda v Din	1.302.351.60 (— 157.975.60)	528.580.40 (+ 14.418.40)	1.830.932.— (— 143.557.20)

(Številke v oklepajih pomenijo izpremembe nasproti juliju leta 1932.)

Letni padec zavarovanih delavcev se je izboljšal od 4077 v juniju na 2588 v juliju. Število moških delavcev je padlo za 3351, medtem ko je število ženskih delavcev naraslo od lanskega leta za 763, v juniju je znašal prirastek 134, v maju 252, v aprilu 275. Zaposlitev žensk izredno narašča, med drugim po temu vzrok tudi napredovanje tekstilne industrije.

Odstotek bolnikov je nekoliko večji od lanskega leta zaradi podaljšanja bolniško-

podporne dobe od 26 na 52 tednov. Kljub temu je prirast odstotka moških bolnikov nekoliko prevelik, najbrž zaradi zastaja v sezonski delovnosti.

Povprečna dnevna zavarovana mezda (ki ustreza dejanskemu zaslužku povprečnega delavca) je pri moških za 1,32 Din manjša in pri ženskah za 0,2 Din večja od lanskega leta. Zaslužek delavk je torej neznatno večji od lanskim zaslužkom.

Konferenca tajnikov skupnih in ločenih zbornic in revizija obrtnega zakona

Da bi bil povsod pravilno izpolnjen obrtni zakon, pripravljala ministrstvo za trgovino in industrijo predlog dopolnilnega zakona za obrtni zakon, da bi s to dopolnitvijo bil ustvarjen jasen in precizen pravni položaj tako, da bi upravnim organom bilo omogočeno brez težav točno in povsod enako izvrševati ga. Na drugi strani pa bi zainteresiranim bile do podrobnosti določene njihove pravice. G. minister za trgovino in industrijo je izdal odlok, da nove dopolnitve ne smejo spremeniti bitnih načel obrtnega zakona, niti še bolj omejevati svobodo dela. Vabilo za zbiranje potrebnega materiala za to zakonsko novelo so dobila prizadeta ministrstva, vse banske uprave, TOI zbornice, TI zbornice in Obrtne zbornice, kakor tudi delavske zbornice.

Konferenca bo pričela z delom v kratkem v prostorih beograjske Obrtne zbornice, prisostvovali pa ji bodo tajniki obrtnih odsekov skupnih zbornic in samostojnih obrtnih zbornic. O poteku bomo še poročali.

V te določbe naj bi se vneslo zvišanje kazni za neopravičeno obratovanje na dvojno sedanjost mero. Kazniv naj bo v prvi vrsti tudi tisti, ki daje delo šušmarju, kajti on ga zavaja v nezakonita dejanja. Vsakemu šušmarju naj se takoj, ko je doprinešen dokaz šušmarstva, zapleni ves material in vse orodje. Kazensko postopanje se mora pospešiti, kajti kaj pomagati, ako je delo že dovršeno. Oblastni organi morajo biti odgovorni za to postopanje. Vsem kazenskim razpravam naj se prilegne vedno tudi zastopnik obrtništva. Glede kritja naj se uporablja § 400 zakona o obrtih. To pomeni, da se vsakomur, komur je bila trikrat izrečena kazen radi prikrivanja, odvzame obrtna pravica. Vsem obrtnikom naj se naloži, da morajo imeti legitimacije, vidirane od prisilnih združb. Za gradbene stroke pa naj se določijo še posebne legitimacije za posamezne zgradbe in naj se v legitimacijah imenoma navedejo vsi delavci, ki so na zgradbi zaposleni. Varnostnim organom naj bo dolžnost, da revidirajo taka dela in v slučaju, da delavci ne posedujejo legitimacij, delo takoj ustavijo.

Rekli smo, da so dane izjemne razmere, ki zahtevajo tudi izjemne mere in ukrepe. Smatramo tudi konkurenco s strani inozemske industrije za šušmarstvo in s posebnim zakonom naj bi se zabranil uvoz vseh onih predmetov, ki jih domača obrt more v dovoljni meri izdelovati.

Ker pa je pričakovati, da novela ne bo sprejeta preko noči, je treba zahtevati, da se uredbenim potom uvede zopet § 152 bivšega obrtnega reda, ki daje precej jamstva, da se šušmarstvo v veliki meri omeji.

Vlada je dolžna, da poseže v to vprašanje z močno roko, sicer mora pričakovati, da bo naša obrt popolnoma propadla. Ako pa propade obrt, ne bo propadla samo za nekaj časa, ampak za nedogledno dobo let. Ne bo več ne obrtnih vajencev, ne pomočnikov in ne bodočih mojstrov in pričakovati je, da bodo obrt izvrševali pri nas zopet le inozemci, kakor v prejšnjih stoletjih.

Konsumente je treba dosledno navajati na to, da naj oddajajo dela legalnim obrtnikom in prav lahko trdimo, da bodo v tem slučaju zaposleni vsi pomočniki. Državne ustanove naj uvedejo zopet prakso, kakor je bila nekda, in naj zaposlujejo prednostno v svojih prometnih in drugih obratih rokodelske pomočnike. V kratkem času se bo pokazalo, da tega naraščaja še primanjkuje.

Tečaji

Strokovni čevljarški tečaj v Novem mestu. V mesecu juniju in juliju se je vršil v Novem mestu strokovni čevljarški tečaj, ki ga je priredil urad za pospeševanje obrti kr. banske uprave.

Tečaj se je izvršil v veliko zadovoljstvo vseh udeležencev, ki se tem potom najvpludneje zahvaljujejo kr. banski upravi za prireditve istega.

Istotako se zadruga čevljarjev v Novem mestu zahvaljuje strokovnemu učitelju g. Steinmanu za njegov trud in požrtvovalnost, v imenu svojem in vseh udeležencev.

Bremena naših obrtnikov

Po vseh shodih in zborovanjih, kjer se danes sestajajo naši obrtniki, se navadno govori o skupnih in ločenih zborovanjih in potem le še o šušmarstvu. Vse drugo je pri takih sestankih navadno manj pomembno in pride na vrsto morda le pri slučajnostih, četudi so ravno od teh nekateri problemi najtežji in najbolj važni za našega obrtnika. Pri slučajnostih temu nikdar ne more biti posvečeno dovolj pozornosti, ker se zborovalci že večinoma razhajajo ali pa so utrujeni vsled dolgotrajnosti samega zborovanja, pa smatramo za potrebno posvetiti v našem listu več pozornosti zlasti nekaterim najtežjim bremenom, ki danes teže mestnega, še bolj pa podeželskega obrtnika.

Kriza in obup se vseljuje v obrtniške domove najbolj vsled tega, ker so razmere zadnjih let popolnoma omajale trezno delo za obrtniško blagostanje in so mnogi vse svoje moči posvetili le preoblikovanju sedanega ali pa borbi za uglednejša mesta med prvaki. Vedno več obrtnikov je prisiljenih vzeti v roke beraško palico, ker jim brezposelnim prav nič drugega niti ne preostaja. Ta šiba je najbolj pogosta pri podeželskem obrtniku, pa jo omenjamo ravno zato, da bi tudi tovariši po mestih, ki so vsaj malo na boljšem, imajo pa tudi kolikor toliko stalne zaslužke vsled svojih odjemalcev s stalnimi službami, vedeli težave in bridkosti malega obrtnika v vaseh in trgih. Naš mali skromni in pošten obrtnik na deželi le redko pride do besede. V mestu, pa celo v naših dnevnih časopisih, je bila že dolgo časa edina parola: za skupne ali za ločene zbornice. Ne izzvenjavajo li vse resolucije in sklepi le v to smer? Zdi se, da je našim govornikom in novinarjem prišlo vse to že v kri in meso, pa drugih aktualnih zadev, ki najbolj bridko posegajo v obrtnikovo življenje, niti ne vidijo.

Eno najtežjih vprašanj in največjih bremen je za našega podeželskega obrtnika pač to, da je

preobložen z ogromnimi davki in dajatvami.

Med tem, ko kmet plačuje le ene vrste davek, t. j. zemljarino, mora podeželski obrtnik plačevati poleg zemljarine še pridobnino, za pridobnino še zgradarino in povrh še dopolnilni davek, ki je najtežje zadel našega obrtnika, in ki pogosto presega celo pridobnino. Težko je reči, koliko je še raznih drugih dajatev in postranskih davkov, vendar pa naj naštejemo le bolniško blagajno, uslužbenski davek, združne prispevke itd.

Kakor smo omenili, je zelo težko obrtnika prizadela zgradarina, ki jo predpisujejo pavšalno po številu stanovanjskih prostorov ne glede na to, kakšno je stanovanje in kje leži poslopje. Pogosto je to stanovanje tudi delavnica ali navadna baraka, neugledna, z medlimi okni in nezračnimi prostori. Oblasti ne vprašajo, kje to stanovanje ali poslopje leži; brez vsakega ozira je li na prometnem kraju ali izven vasi, določajo za širokašno barako prav tako zgradarino, kakor za visoko, udobno in zračno hišo. **Ni li to velika krivica?** Človek temu skoraj ne bi mogel verjeti, vendar pa je to dejstvo, vsled katerega največ trpi ravno naš mali podeželski obrtnik, a vendar kljub temu moč in ne zahteva svoje pravice.

Fotograf zahteva zaščito avtorskih pravic

Povodom nesrečne smrti železniškega uradnika Predraga Baračkega in Bijeje Nedeljkove, ki sta vsled nesrečne ljubezni izvršila v Subotici samomor, je nastala zanimiva pravda po zakonu o zaščiti avtorskih pravic. Subotički fotograf Franjo Adler je namreč fotografiral zaročenca na skupnem mrtvašnem odru, prepričan, da bo publika rada kupovala te fotografije. Eno od njih je podaril tudi nekemu subotičskemu drogeristu, da jo da v izložbeno okno in tako obrne pozornost javnosti na njo, obenem pa naglasi, da te fotografije prodaja Franjo Adler sam.

Ta slika je je medtem izšla v nekaterih beografskih dnevnikih, vsled česar je Adler vložil tožbo sodišču proti drogeristu, ker se je pregrešil proti zakonu o zaščiti avtorskih pravic. To bo prva tovrstna pravda v Subotici, pa bo njen potek gotovo prav zanimiv.

Poznamo vas, kjer stoji poleg obrtnikovega doma lepa stanovanjska hiša, ki pripada kmetu in ima vse udobnosti. Obrtnikov dom pa sestavljata dva prostora, od katerih je eden družinska soba in delavnica, drugi pa revna kamrica, kamor hodijo otroci spat in kamor poleg tega obrtnik še spravlja svoje orodje. **In vendar prvi kmet z visoko in lepo hišo, v kateri ima vse udobnosti, ne plača niti zgradarine, niti dopolnilnega davka, obrtnik z velikim številom malih otročičev, brez dela in brez dohodkov, ki bi jih bilo vredno omeniti, pa mora od svoje revščine, od stanovanja, ki je nehigijenično in zapuščeno, plačevati ogromno zgradarino in še dopolnilni davek, poleg tega pa še ogromne avtonomne doklade, ki so dosegle že več 100%.**

Mislimo, da ni niti najmanj razumljiv in opravičljiv tak postopek napram obrtniku in taka obremenitev njegovega dela in zaslužka. **To je gotovo eno najbolj kritičnih vprašanj, ki danes teže našega molččega trpinca obrtnika in to vprašanje bi bilo potrebno čim prej vzeti kar najbolj resno v roke.**

Kmetiskemu stanu privoščimo vse dobro, ker se zavedamo, da bo tudi podeželski obrtnik shajal lažje vsled precejšnje odvisnosti od kmetovega zaslužka. Vemo tudi prav dobro, kako težko plačuje danes kmet svoje davke, vendar pa on pridela vsaj toliko, da mu ni potrebno kupovati še živež. Vsled tega bi bilo pravilno, da se prav tako obrtniku odmerjajo nizki davki, kakor kmetu, ki zgradarine sploh ne pozna. **Tudi obrtniki so steber države in jo prav tako podpirajo gmotno in moralno, kakor kmet, pa celo v mnogo izdatnejši meri.**

Ta bremena še posebno težijo obrtnika v času krize, ki je pač najbolj prizadela malega, poštenega rokodelca, ki je v večini slučajev navezan samo na zaslužek od kmeta. Danes pa ubogi kmet niti sam ne more prodati svojih pridelkov drugače, kakor pod ceno, pa seveda ne more niti kupiti obrtnikovih izdelkov, dasi so mu morda majno potrebni, nego je prisiljen kupovati cene in mnogo slabše tovarniško blago. **Obrtnik nima zaslužka in je večinoma brezposeln, zgradarina in dopolnilni davek pa sta ostala na isti stopnji kakor prej, brez vsakega ozira, zasluži li obrtnik sploh kaj in dela li en sam dan v mesecu ali vseh trideset.** Ker je te vrste davek pavšaliran tako, da največ škodo trpi mali obrtnik, je pač razumljivo, da mu je to najtežja rana. Davek mora plačati, ker pride sicer rubežen v hišo in takoj za rubežnjo prodaja, pri kateri gre celo najpotrebnejše orodje iz delavnice, da obrtnik ostane marsikaterikrat sploh brez možnosti dela in zaslužka. Rubežni zaradi neplačanih davkov se množe in pride neredkokrat res tudi do prodaje, ker obrtniki previsoko odmerjenih davkov ne zmorejo vsled brezposelnosti in vsled tega, ker so prisiljeni vsled ostre konkurence tovarniških izdelkov delati pod ceno, tako da sploh ničesar ne zaslužijo. Pri prodajah pa zarubljene predmete prodajajo tako nizko, da nima koristi niti država, še manj pa obrtnik, katerega je uničen obstoj.

Sam neposredni davek pa še ne bi bil tako hud, če ne bi poleg njih bile še avtonomne doklade, ki znašajo, kakor smo že omenili, več 100%. Poznamo občine, kjer pobirajo 200 do 300% občinskih doklad, ker vedo, da jih bodo plačali obrtniki in trgovci. Končno naj omenimo še to, da dopolnilni davek nadomešča nekdanjo dohodnino. Preje so plačevali dohodnino tisti, ki so imeli gobovo vsoto letnih dohodkov, sedaj pa so mora plačati tudi revež, če ima le malo obrti in če le plača kaj zgradarine ali pridobnino, ker se dohodnina plačuje že od 1 dinarja naprej. Kmetje tega davka večinoma sploh ne poznajo, ker ga plačujejo le, če imajo več nego 1000 Din čistega kat. **domosa.**

Čudno je, da na obrtniških shodih posvečajo tako malo pozornosti temu vprašanju, dasi govore o vsem mogočem, prav tako pa je čudno, da naši dnevniki, ki so večinoma prav radi z malo malenkostni in se ukvarjajo s cepitvenjem dlake, sploh ne poznajo ali pa nečisto poznati obrtnikovega položaja in težav. V svojih rubrikah sicer večkrat omenjajo obrtnika, vendar pa je to le navadno prepisovanje od drugod ali pa objava kakšnega dogodka brez komentarja in brez malo globljega razmišljanja o položaju ubogega obrtnika.

In vendar obrtniki v velikem številu podpirajo te naše dnevnikarje, katerim pa obrtnikov položaj in njegova stremženja niso prav nič mar. Ko je leta 1933. naložila banovina tedaj res malenkostne doklade na kmetске hiše, so zagnali prijatelji kmeta tak vrišč, da je bil ta davek takoj ukinit. Kje pa so prijatelji obrtnikov, ki se bodo zavzeli za rešitev iz težkega položaja?

Upamo, da se bodo vsi časopisi, vse obrtne zveze in vsa društva na čelu z našo Zbornico za TOI zavzeli za očiščenje bremen, ki danes neusmiljeno teže malega obrtnika. Besed ne rabimo več, želimo dejanja, ki naj pomagajo obrtniku. Davčno vprašanje je najvažnejše in tu se morajo izvršiti olajšave, ako ne žele oblasti uničenja ogromnega obrtniškega kadra. Tudi ti previsoki davki so povzročili tako razširjenje šušmarstva, pa je zato tem bolj potrebno izvršiti temeljito revizijo obremenitev.

Ponavljamo še enkrat: pomagajte nam vsi v boju za naš obstanek! Vprašanje zbornice je za našo banovino sedaj rešeno tako, kakor je to želela večina obrtnikov, sedaj pa pride na vrsto delo, ki smo ga v tem članku omenili in ki je vitalnega pomena za našega obrtnika. Nočemo več tistih, ki bi se šali razdor med nas in govorili brez vsake hasni, hočemo le še stvarnega dela za pomoč našemu obrtniku.

Ponavljamo tudi to, da so najtežja bremena davki, med katerimi je zgradarina prva. To vprašanje je danes najpomembnejše za obrtnika in je potrebno čim prej rešiti ga v njegovo korist.

Otvoritev doma za vajence

Živimo v dobi organiziranega dela in duha. Da je res tako, nam pričajo najnovejši zgodovinski dogodki. Obilo narodnega dela je treba razdeliti na posamezne panoge, ki oskrbe organizacijo v svojih interesnih stvareh. Obrtniški pokret je že star po svojem bistvu, morda najstarejši, ker izhaja še iz dobe romantike. Nove ideje pa zahtevajo mladih ljudi, tako vsaj moramo sklepati, ako pogledamo današnji duševni in tehnični razmah. Da dajo poudarka temu naziranjju, so sklenili naši vodilni obrtniški krogi dati možnost organiziranega udejstvovanja svojem naraščaju s tem, da so mu omogočili lasten dom. Naloga Obrtniškega vajenskega doma je zbrati v svoje okrilje vajensko mladino, ki je bila doslej največ prepuščena sama sebi. Zato je manjkalo povsod krepke vodilne roke. Osobito naraščaj z dežele se je čutil res osamljenega med novimi ljudmi. Kdo ga bo razumel, mladeniča s popolnoma drugo mentaliteto, nazori in življenjskimi prilikami? V novo okolico se mu je šele treba živjeti, ampak kako? Ali ni zgubljeno, ako ga vzbaja ulica? Vse to so predvideli odločilni

Iz organizacij

Združenje obrtnikov lesnih strok v št. Vidu nad Ljubljano je imelo 16. junija v tamkajšnjem občinskem domu zelo dobro obiskan shod, na katerem se je v živahni debati obravnavalo vprašanje šušmarstva in umazane konkurence. Shod je otvoril predsednik združenja g. Rok Berlič, ki je orisal težak položaj mizarске stroke in zahteval od obrtne oblasti ostrejšje ukrepe proti šušmarjem, ki odjedajo obrtniku delo, državo pa krajšajo na davkih. Podpredsednik zbornice g. Rebek je nato podal poročilo o protestnem zborovanju obrtništva v Mariboru proti šušmarjem, katerega so priredili okrožni odbori obrtniških združenj. Prešel je na davčno vprašanje ter obrazložil davčni sistem, kateri pritiska s pridobnino na obrtnika do nevzdržnosti, tako da je nujna potreba, da se malemu obrtniku davek pavšalira. Vsled pasivnosti ostalih OUZD moramo zahtevati avtonomijo Okrožnih uradov, pri zavarovanju obrtnikov pa se mora najprej izvesti starostno zavarovanje. Po izčrpnem poročilu g. Rebeka je pozdravil navzoče g. Iglič kot zastopnik Okrožnega odbora ter jim priporočil složno delovanje. Obrtnik naj se zaveda velikega pomena svoje stanovske organizacije, katere naj se tesno oklene in naj se ne zanaša na druge. Kot primer je navedel delavske organizacije, za katere žrtvuje delavec velik del svojih dohodkov, ki pa so mu že tudi izvajevale mnoge pravice, ki bi jih sicer sam ne bil nikdar dosegel.

V debati, ki se je nato razvila in v katero so posegli gg. Berlič, Černe, Timpran in drugi, se je obravnavala krivica zgradarine za podeželskega obrtnika in umazana konkurenca, ki ubija vsako pošteno ceno.

ljudje našega obrtništva. Z veseljem so šli na delo in se niso ustrašili zaprek. Vodila jih je edina misel, pomagati naraščaju po bolj uglašeni poti. Njihov trud je poplačan. Dne 8. septembra odvarjamo svoj dom za vajence. Banska uprava, Mestna občina ljubljanska, Zbornica za TOI, Zavod za pospeševanje obrti ZTOI, Okrožni odbor obrtniških združenj v Ljubljani in Obrtno društvo v Ljubljani so razumeli važnost te institucije, podpri po svojih močeh začeto delo v tej smeri in določili svoje odposlance v Oklanski kuratorij, ki upravlja in nadzoruje zavod. To dejstvo podčrtava nujnost in pravilno razumevanje za obstoj zavoda. Pri tem delu so se strnile vse institucije, ki skrbijo za uspevanje vseh naših pokretov.

Opozarjamo na to otvoritev vse naše organizacije in ostalo obrtniško javnost, istočasno jih pa prosimo, da se z upanjem obračajo na upravo ter dvignejo zanimanje med narodom za to institucijo. Vse prijatelje obrtnega naraščaja vabimo k otvoritvi.

Napredek obrti je v dobro vzgojenem naraščaju!

V zvezi s tem je banska uprava opozorila vse okrožne inspektorate, okrajna načelstva, mestna načelstva in zbornice na razpis ministrstva za trgovino in industrijo, v katerem je točno določeno, kakšne priloge morajo biti priložene prošnjam za izdajanje dovoljenja za izvrševanje obrti.

Tako je končno rešeno tudi to važno vprašanje, ki bo nedvomno mnogo olajšalo pobijanje šušmarstva ne le v karlovkem srezu, nego sploh v obrtniškem stanu, kateremu bo tudi omogočeno na legalen način poboljšati svoj materialni položaj in plačati dolžne davke.

Obrtniški koledar

bo izšel tudi letos, kakor lani, s prav pestro vsebino in v lični obliki. Vseboval bo mnoge, za obrtnike zelo važne podatke, pa ne bi smelo biti obrtnika, ki si ga ne bi naročil. Za letošnje leto smo se še prav posebno potrudili, da bo

naš koledar vsakemu obrtniku vsakdanji kruh.

Inserente že danes opozarjamo na inserate v koledarju, ker bodo vsled celoletne vrednosti imeli največji pomen in seveda tudi uspeh, kakor nikjer drugje.

Vprašanje šušmarstva in obrtna dovoljenja

Umestna odredba banske uprave savske banovine

S statističnimi podatki je bilo dokazano, da se je šušmarstvo v savski banovini najbolj razvilo v karlovkem srezu. Tamošnje Udruženje obrtnikov za mesto in srez Karlovac je ukrenilo proti tem nelegalnim obrtnikom vse mogoče mere, vendar pa so merodajne oblasti v mnogih slučajih ugotovile, da večina obrtnikov na nezakonit način izvaja svojo obrt le vsled tega, ker vsled svoje ubožnosti in pomankanja denarja ne morejo priti do obrtnega lista na zakonit način. Največja zapreka je v tem, da večina obrtnikov ne more svoji prošnji priložiti tudi uverenja o plačanem davku, ker ga vsled pomankanja denarja niti plačati niso mogli.

Po informacijah karlovskega Udruženja obrtnikov je ta pojav docela splošnega značaja, pa je sedaj na pobudo zbornice v Zagrebu in Osijeku banska uprava v Zagrebu izdala razpis, v katerem med ostalim naglašajo:

Zapaženo je bilo, da posamezne občinske oblasti za izdajanje dovoljenja za izvrševanje obrti zahtevajo od stranke, da prošnjam prilagajo tudi uverenje o plačanem davku. Tako postopanje ni osnovano na zakonu, ker niti obrtni zakon, niti katerikoli drugi zakonski predpis ne določa, da taka uverenja morajo biti priložena prošnji za dovoljenje ali obrtnico.

Jubilee

Združenje mesarskih in klobasničarskih mojstrov v Mariboru je proslavilo dne 10. m. m. svojo 45letnico obstoja. To priložnost je združenje porabilo predvsem v to, da se na lep način premostijo vsa nesoglasja, ki vladajo med združenjem in mestnim načelstvom, tržnim nadzorstvom in ravnateljskim mestne klavnice in iznesejo upravičene želje in pritožbe do obrtnih oblasti, poglabi pa tudi stike med mariborskim mesarskim združenjem in bratskim združenji v dravski banovini. Sestanek se je vršil pred slavnostnim zborovanjem in se ga je udeležilo 8 članov uprave združenja, zastopnika Zveze zborniški svetnik g. Windischer iz Novega mesta in tajnik, inspektor g. Pirc iz Ljubljane, združenje v Kranju je zastopal g. Hafner, Kamnik pa g. Podgoršek. Od oblasti so bili navzoči za mestno načelstvo magistratni ravnatelj g. Rodošek Franc, za sresko načelstvo mariborsko, levi breg načelnik g. dr. Ivan Senekovič, za desni breg podnačelnik g. Eiletz, za tržno nadzorstvo g. veterinarski nadsvetnik Hugo Hinterlechner, obrtnozadružni nadzornik g. Ignacij Založnik in za Okrožni odbor obrtniških združenj v Mariboru predsednik g. Bureš in tajnik g. Novak. Izmed povabljenih je manjkalo samo ravnatelj mestne klavnice g. dr. Rojko. Ker je bil predsednik združenja g. Brezočnik Roman radi zdravljenja odsoten, je otvoril sestanek podpredsednik Združenja g. Fidler Jernej, ki je iskreno pozdravil vse navzoče zastopnike oblasti, korporacij in člane uprave, pojasnil namen in svrhu sestanka, nato pa podelil besedo zbornišnemu svetniku g. Windischerju Josipu iz Novega Mesta. Isti je v strogo taktičnem govoru iznesel vse želje in pritožbe, ki jih imajo mariborski mesarji do obrtnih oblasti, tržnega nadzorstva in predsednika mojstrske izpitne komisije. Odgovarjali so vsi predstavniki oblasti, tržnega nadzorstva in obrtni zadružni nadzornik g. Ignacij Založnik. V debato pa so posegli tudi posamezni člani uprave domačega združenja. Sestanek, ki je trajal skoraj dve uri, je potekel v stvarnem razgovoru mirno in brez dvomno dosegel popoln uspeh, kar je zaslug predvsem g. Windischerja, kateremu morajo biti mariborski mesarji dolžni posebno hvalo. Po kratkem odmoru je nato podpredsednik g. Fidler otvoril slavnostno zborovanje, pozdravil že pri sestanku omenjene predstavnike, prečital brzojavno čestitko zadržanega predsednika Združenja g. Brezočnika, čestitke Združenja gostilničarskih podjetij v Mariboru in Združenja v Celju in nato dal besedo tajniku Okrožnega odbora, ki je v daljšem govoru očrtal zgodovino združenja v 45 letih obstoja. Po tem poročilu so sledile čestitke vseh navzočih zastopnikov. Vsem se je zahvalil g. Jernej Fidler in nato zaključil slavnostno zborovanje. Sledil je družabni večer, ki je v prijetni zabavi in ob lastni godbi potekel zelo pri srčno.

Radi obširnosti posameznih referatov, ki so za obrtnike izredno pomembni, smo morali nekatere dopise in tudi referate odložiti za prihodnjo številko, kar naj nam gg. dopisniki in sotrudniki oprostite. Uredništvo.

Vse naše naročnike

prosimo, da nam oprostite zamudo, s katero je izšla ta številka, ki pa smo jo vsled tega izdali v razširjenem obsegu in z izredno pestro vsebino, v kateri smo zajeli vse važnejše obrtniške dogodke zadnjega časa, obširno pa predvsem mariborsko manifestacijsko zborovanje proti šušmarstvu. Zamuda se je dogodila vsled nekaterih tehničnih zaprek in vsled dopusta osebja uredništva in uprave. Odslej bo naš list izhajal zopet redno in prav tako posvečal največjo pozornost vsem obrtniškim problemom. Vse naše dopisnike in sotrudnike prosimo, da nas obveščajo o vseh važnejših krajevnih dogodkih, ki bi mogli zanimati tudi ostalo obrtništvo.

Sestanek vseh krojaških združenj dravske banovine v Mariboru

O priliki protestnega zborovanja proti šušmarstvu, ki so ga sklicali vsi štirje okrožni odbori dne 13. avgusta v Mariboru, je uvidelo mariborsko združenje krojačev in krojačic potrebo, da skliče vse združbe na posvetovalni sestanek, ki naj bi razpravljali o gospodarskem stanju oblačilnih strok.

Sestanka so se udeležila skoraj vsa združenja oblačilnih strok v dravski banovini in še celo iz sosedne savske banovine.

Sestanek je vodil tov. g. Vidovič, podpredsednik združenja krojačev in krojačic v Mariboru. Po pozdravnih besedah je obrazložil pomen sestanka z željo, da bi sestanek določil enotno stališče proti šušmarjem in našel tudi izhod iz splošne krize, ki že obupno posega v krojaški stah in celo ogroža nadaljnji obstoj. Polagal je vsem na srce, da se zavedajo in bodo solidarni. Tov. g. Lešnik je poročal o podrobnostih načrta, kako naj se lotimo dela za enoten pokret našega gospodarstva. Nasvetoval je, naj bo naša bodoča pot v smeri, kot jo je zavzel naš dopoldanski impozantni protestni zbor vsega obrtniškega dravske banovine glede šušmarstva, ker je bilo razvidno iz poročil, kako ogromno število šušmarjev ogroža že celo obstanek legalnega obrtniškega. Nadalje je želel, naj bi sestanek dal tudi smernice glede konfekcije po tovarnah, posebno važnost pa je polagal na to, da je naša naloga občinstvo seznaniti o razliki dela v konfekcijskem delu in delu po meri. Naglašal je, da je naša dolžnost, podvzeti neizprosni boj konfekcijam.

Tov. g. Rajgar se je pridružil vsem tem izvajanjem in dodal, da je njegova želja, da ne ostane vse to samo na papirju, pač pa naj se vse te želje uresničijo. Potrebna sta naša odločna volja in enoten nastop. Omenil je tudi, kako strašni primeri se pojavljajo pri posameznih krojačih in šiviljah, ki niso v

resnici zmožni plačevati letne doklade in kako se od teh ubogih ljudi, ki skoraj nimajo za najnujnejše življenske potrebe, neusmišljeno izterjajo davki. Omenil je visoke socialne davke in druga bremena, ki tlačijo našega obrtnika. Navedel je primer, da so naše delavnice prazne, naši obrtniki brez dela, na vhodih mariborske kaznilnice pa je napis, da se za tri mesece ne sprejme nobeno naročilo zaradi velikega dela. To je jasen dokaz, koliko nam škoduje ta zavod, ki neopravičeno izvršuje razna rokodelska dela, osobito pa obleke. Upravičeno je, da se oglasimo in povemo javno, kako se šušmari.

Tov. g. Midorfer (Novo mesto) je prečital resolucijo, katero je namenil za dopoldanski shod, ker pa je uvidel, da je bila resolucija poročevalca bistveno ista z malimi izjemami, je to obdržal, menja pa je, da je bil skrajni čas, da

Življenje naših tesarjev

Od spomladi do žetve minevajo gospodarska dela brez prestanka in počitka; ko pa žetev mine, nastane v tem delu zastoj; otava še ni za košnjo, koruza je obdelana, predivo že namakajo v mlakah ali belijo na soncu, vinogradi dozorevajo polagoma, sadje je vse bolj sočno, čebele pa zbirajo med.

V prejšnjih časih so pričeli po žetvi obiskovati vasi predstavniki gradbenih strok, predvsem tesarji, pravi mojstri lesne gradbe, vaški poljini, arhitekti kmečkih domov, tisti brezimni umetniki in najbolj verni stvarniki našega narodnega sloga.

Danes, ko so slamnate strehe tudi v zadnjih vaseh postale že skoraj bizar na redkost, srečavamo v tem času po žetvi le že tesarje. In zdi se, da ne iščejo dela zama. Kljub gospodarski borbi in ekonomskim težkočam vasi še vedno grade. Sicer skromno in malo,

se premaknemo z mrtve točke in začnemo vzajemno delo in korakamo s časom. Strinja se s programom obeh poročevalcev in želi uspehov. Govorili so še tov. Rajgar, Kac, Stebler (Varaždin) in Iglič. Vse so pozdravljali načrt in želeli solidarnega dela.

Pri zaključku je g. Vidovič smatral, da je potrebno, sestaviti akcijski odbor, ki naj se mu poveri vse nadaljnje delo. Predlaga ožji in širši odbor in želi, naj bi vodstvo prevzela Ljubljana, kjer je središče in sedež vseh merodajnih oblasti. Za ožji odbor so predlagali tov. Kersnič Ivan, Kunc Teodor in Iglič Fran, vsi v Ljubljani. Širši odbor pa tvorijo zastopniki vseh združenj. Iglič želi pomoč vseh ostalih, osobito navzočih, ki naj pomagajo vsestransko pri tem delu, največjo važnost pa polaga na to, da bodo združenja akcijo tudi finančno dobro podprla. Prepričan je, da bodo dobili oporo in naklonjenost pri vseh oblastih, osobito pa pri zbornici za TOI, ki nam je šla vedno in povsod na roke in pomagala.

Jesenski Ljubljanski velesejem

Spet bo oživela naša bela in lepa Ljubljana med 2. in 11. septembrom. Gospodarsko in kulturno središče dravske banovine bodo posetili desetisoč gostov iz vseh krajev naše prostrane države in inozemstva, da si ogledajo bogato založeno in pestro razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Na razstavišču od 40.000 kv. m bodo nameščene v desetih velikih razstavnih zgradbah tele razstave:

1. Veterinarska razstava.
2. Kmetijska razstava (sitarstvo in mlekarstvo, čebelarstvo, zelenjad, vino). Razstava daljši 2. in 3. septembra razstava goveje živine montafonske pasme. 5. do 11. septembra razstava ovč in koz. Od 2. do 11. sept. velika razstava poljedelskih strojev in orodja.
3. Razstava »Slovenska cerkev«.
4. Misijonska razstava.
5. Umetnostna razstava »Madone slovenskih likovnih umetnikov«.
6. Razstava »Red in snaga k zdravju pomagaj«, nazorna razlaga novodobnega racionalnega gospodinjstva.
7. Pohištvo, stanovanjska oprema, radijo.

Zahvala

Povodom moje šestdesetletnice in mojega godu sem sprejel od svojih tovarišev, prijateljev in znancev nebroj čestitk, tako da mi ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti se. Za vse te dokaze ljubeznive pozornosti prosim svoje čestitkarje, da sprejmejo tem potom mojo najprisrčnejšo zahvalo.

Jakob Zdravec.

Središče, dne 3. avgusta 1933.

8. Krojaška razstava.
9. Razstava narodnih vezenin timoškega okrožja.
10. Industrijski in obrtni oddelek.
11. 8. sept. tekmovanje jugoslov. harmonikarjev na velesejmu.

50 odstotni popust na železnice. Vozne olajšave so priznane tudi na parnikih. Permanentne legitimacije s pravico na prevozne olajšave in poljuben večkratni vstop se dobe pri tujsko prometnih ustanovah, denarnih zavodih, zadrukah, župnih in občinskih uradih, podružnicah Kmetijske družbe in strokovnih organizacijah. Pri nakupu se plača za legitimacijo Dni 3.—, ostanek Dni 27.— pa pri blagajni ob vhodu na velesejem.

»Ljubljana v jeseni« bo prirejena vestno in z ljubeznijo. Oglejte si to razstavo!

Morda posvečajo premalo pozornosti tem mojstrom naše kmečke arhitekture. Šele v najnovijem času so zopet njihovo spretnost in ceneno delo pričeli uvaževati tudi meščanski ljudje. Morda bo z gradbo malih week-end hiš in lesenih vil ta prastara obrt postavljena na moderno podlago. Vendar pa nas predvsem zanima njeno pravo področje, njeno sodelovanje v gradbi naših lepih vasi.

V skrbih za vse, kar se tiče tega našega narodnega problema, poleg ekonomskih, socialnih in zdravstvenih vprašanj, ne smemo pozabiti niti te umetnosti, ki je lahko le kmečka in specifično naša.

Najlepše, kar je ustvarila naša ljudska lesna arhitektura, je danes skoraj izgubljeno. Spomnimo se n. pr. bivših zadružnih domov, tistih obmeinih zavetih z zakajenimi podstrešnicami, polnimi cvetja in zelenih lončarskih posod, z mahovinastimi strehami, z izbočenimi ogli in drobnimi, malimi stopnišči. Nič ni tako harmonično z žitnimi in koruznimi polji, s pašniki, gozdovi in vinogradi kakor te starinske, danes že docela pozabljene stavbe, v katerih je živel po deset in več duš.

Danes, ko se tako mnogo trudijo za povzdigo vaških zadružnih moči, je vredno spomniti se teh nekdanjih domov. Skozi stoletja so varovali moč družinskega, kolektivnega kmetijskega duha, dokler jih še ne tako davni čas ni uničil.

Poslušamo jek ropota, ki ga dvigajo tesarji sedaj v njihovi glavni sezoni, pa mislimo o možnostih, ki bi jih lahko izvedli za skupne potrebe ti ceneni, spretni mojstri. Morda bo s procvitom novega zadružnega življenja tudi jek njihovih sekir pogostejši in lepši nam in njim.

Glavni in odgovorni urednik Lojze Hočevar.

Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Reber.

Tiska Narodna tiskarna. Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.

KREDITNO DRUŠTVO

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam